

CZU: 32.019.5:327.88:659.3

[https://doi.org/10.59295/sum8\(178\)2024_25](https://doi.org/10.59295/sum8(178)2024_25)

UNELE PARTICULARITĂȚI ALE INFORMĂRII OPINIEI PUBLICE ASUPRA ACTIVITĂȚII TERORISTE

Vitalie SÎLI,*Universitatea de Stat din Moldova*

Activitatea mijloacelor de informare în masă, orientată spre informarea opiniei publice referitor la evenimentele curente, devine, în societatea contemporană, una de importanță majoră. Rolul mass-media în prezentarea informației este unul deosebit de important, deoarece, în dependență de modul în care se expune o anumită opinie, poate fi creat sau combătut un anumit stereotip. Din acest motiv, în ultimul timp, tot mai frecvent, sunt abordate aspectele de utilizare a mijloacelor de informare în masă în acțiunile de propagandă sau de manipulare a opiniei publice.

Mijloacelor de informare în masă le revine un rol deosebit în prevenire și combatere a terorismului, deoarece adepții terorismului tind să utilizeze această platformă pentru promovarea propriei ideologii, influențarea opiniei publice, dar și înspăimântarea unui cerc larg de populație, estimând și efectele asupra populației ce urmează să survină în urma expunerii în public și descrierii crimelor comise, a consecințelor acestora etc.

Cuvinte-cheie: *mijloace de informare în masă, activitate teroristă, infracțiuni cu caracter terorist, dreptul de a fi informat, combaterea fenomenului terorist, intimidarea populației, instigarea în scop terorist, justificarea publică a terorismului, prevenirea și combaterea terorismului.*

SOME PARTICULARITIES OF INFORMING PUBLIC OPINION ON TERRORIST ACTIVITY

The activity of mass media, oriented to informing the public about the ongoing events, becomes, in contemporary society, a major one. The role of the media in presenting information is extremely important because, depending on the way an opinion is expressed, a certain stereotype can be created or countered. For this reason, the issues of media use in propaganda or manipulation of public opinion are being more and more frequently raised.

The media have a special role to play in preventing and combating terrorism. In this case, apart from the particularities of media activity, we also mention the intention of terrorism supporters to use this platform to promote their own ideology, influencing public opinion, but also spreading fear among of a large number of people, estimating the effects on the population that will follow the exposure to the public and the description of the crimes committed, their consequences etc.

Keywords: *mass media, terrorist activity, terrorist offenses, the right to be informed, combating terrorism phenomenon, intimidation of the population, terrorist incitement, public justification of terrorism, prevention and combating of terrorism.*

Introducere

Fenomenul terorist, în totalitatea formelor de manifestare, exteriorizate în special prin infracțiunile cu caracter terorist, are drept unul din obiectivele prioritare atragerea atenției societății asupra ideilor politice, etnice, religioase sau de altă natură ale adepților terorismului, fapt reflectat inclusiv și în alin. (1) art. 278 Cod penal al Republicii Moldova. Din acest motiv, considerăm argumentată sancționarea unor astfel de acțiuni, precum și instituirea unui regim special în cazul difuzării unor informații ce țin de activitatea teroristă.

Legiuitorul național, de asemenea, a acordat atenție subiectului respectiv, incluzând în Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului capitolul V intitulat „Informarea opiniei publice asupra activității teroriste”, care constă din trei articole, în cadrul cărora se conțin aspectele ce țin de participarea mijloacelor de informare în masă la măsurile de prevenire a terorismului, informarea opiniei publice cu privire la situația de criză teroristă și restricțiile impuse reprezentanților mass-media.

Sensibilitatea subiectului respectiv constă, în opinia noastră, în existența unor contradicții între asigu-

rarea dreptului de a fi informat și necesitatea creării unor condiții optime pentru combaterea fenomenului terorist, precum și pedepsirea corespunzătoare a persoanelor implicate în comiterea unor infracțiuni cu caracter terorist. De asemenea, în contextul examinat este necesară și neadmiterea divulgării surselor, forțelor, mijloacelor și metodelor tactice utilizate în activitatea de prevenire și combatere a terorismului.

Un alt aspect important, în acest context, ține de asigurarea posibilităților optime de funcționare a reprezentanților mijloacelor de informare în masă. Specificul mass-media constă în faptul că activitatea acesteia trebuie să corespundă anumitor criterii, printre care: obiectivitatea, imparțialitatea, corectitudinea redării informației, excluderea imixtiunii în viața privată, neadmiterea încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului etc.

Nu mai puțin semnificative sunt și principiile de activitate a mijloacelor de informare în masă, care rezultă din specificul și importanța acestora pentru întreaga societate.

Cercetătorii evidențiază următoarele principii de activitate a mass-media:

a) „neutralitatea”, presupunând limitarea misiunii jurnaliștilor la colectarea informației și prezentarea ei într-un mod „imparțial”;

b) advocacy journalism, în cadrul căruia se procedează la interpretarea informației, propunând auditoriului anumite puncte de vedere asupra activității instituțiilor;

c) formarea opiniei publice și informarea atât a publicului, cât și a instituțiilor asupra dominantelor climatului social-politic;

d) reprezentarea intereselor publicului în raport cu sistemul politic, mass-media asumându-și rolul de santinelă, monitor, observator, gardian al intereselor publice;

e) influența proceselor de formare a opiniei, focalizând atenția publicului asupra unor aspecte ori probleme relevante, de rezonanță, în viziunea mass-media, secundară implicit de exercitarea, mai ales în perioadele competițiilor electorale [1, p. 58].

Unul din criteriile specifice ale activității teroriste constă în faptul că adepții terorismului tind spre publicitate și spre a obține acces la mijloacele de informare în masă. Insistența în acest sens se bazează pe posibilitatea ca prin intermediul acestora să propage ideologia teroristă unui număr nelimitat de persoane, precum și să influențeze membrii societății atât pentru a-i intimida, cât și pentru a-i atrage de partea sa.

Rezultate obținute și discuții

Principala problemă pentru autoritățile implicate în prevenirea și combaterea terorismului ține de existența unui interes reciproc între mass-media și terorism. Esența acestui interes constă în faptul că adepții terorismului doresc să obțină acces la mijloacele de informare în masă, în scopul de a crea senzația de nesiguranță, de a influența autoritățile publice, de a înspăimânta populația sau pur și simplu pentru a comunica despre cauza sa, iar mijloacele de informare în masă sunt interesate în extinderea și diversificarea publicului spectator sau a ratingului, devin interesate în relatarea oricărei informații senzaționale excepționale, cum ar fi cele generate de comiterea unor acte teroriste. Din acest motiv considerăm necesară reglementarea activității mass-media, precum și a instituirii unui control rezonabil asupra conținutului și volumului informațiilor difuzate. Totuși, controlul respectiv trebuie să fie instituit doar cu un singur scop – de a nu admite ca mijloacele de informare în masă să devină un amplificator docil în mâinile teroriștilor sau, uneori, părtaș involuntar al acestora [2, p. 205].

Un alt aspect important ține de faptul că mass-media permanent tinde spre libertate în expunerea subiectului și excluderea oricăror restricții în acest sens. Însă deseori din diferite cauze, mijloacele de informare în masă promovează anumite idei, stereotipuri, viziuni etc. care convin sau sunt acceptate de către public sau unii lideri, partide politice, grupuri de interese etc. Uneori una și aceeași informație poate fi interpretată diferit, depinzând de viziunea celui care prezintă mesajul. Pornind de la ideea că societatea are dreptul de „a ști”, mediile de informare transmit informații cât mai accesibile, de cele mai multe ori cu tentă dramatică, prezintă reacțiile emoționale ale victimelor, familiilor lor, martorilor, „oamenilor de pe stradă”, contribuind uneori la escaladarea tensiunii în societate [3].

Subiectele privind acțiunile teroriste se încadrează în categoria informațiilor specifice cel puțin din două

motive: în primul rând au o încărcătură emoțională deosebită și, în al doilea rând, vizează activitatea specială a unităților specializate implicate în combaterea terorismului.

Din acest motiv, pentru a nu atenta la libertatea presei și la dreptul cetățenilor de a avea acces la informație, considerăm necesară elaborarea unui program în care să fie stipulate cerințele înaintate față de mijloacele de informare în masă, în ceea ce privește relațiile despre actele teroriste și activitatea antiteroristă a organelor speciale [2, p. 206].

Mijloacele de informare în masă întotdeauna au avut un rol deosebit în lupta contra terorismului, iar astăzi, când tehnologiile informaționale, inclusiv rețeaua computerizată, au devenit globale și au atins un nivel extraordinar de dezvoltare, importanța lor în organizarea activității antiteroriste devine prioritară [4, p. 42].

Atestând fenomenul de media dependente, cu implicații profunde de ordin social și politic la nivel de individ, în societatea contemporană, cercetătorii constată, mai ales, indispensabilitatea mass-media în condițiile actuale la nivel de societate, mijloacele de comunicare în masă fiind determinate pentru „cucerirea puterii, legitimarea autorității”, consolidarea normelor sociale, organizarea (și formarea) opiniei publice. La nivel subsistemic organizațiile, inclusiv partidele politice, tratează accesul la informație drept un suport ponderabil și mobilizator al realizării obiectivelor propuse.

Un interes deosebit, în contextul studiului realizat, prezintă funcțiile sociale ale mijloacelor de informare în masă, printre care pot fi menționate următoarele:

a) funcția de informare (prin furnizarea informațiilor referitoare la evenimentele ce se produc în societate, în special, a informațiilor relevante pentru sistemul democratic, vizând fenomenul participării civice, inovațiile și procesul schimbărilor, adaptarea la multitudinea circumstanțelor vieții sociale);

b) de corelare (prin oferirea comentariilor, criticilor și interpretărilor evenimentelor produse, contribuind, astfel, la procesele de socializare, la menținerea ordinii sociale, la dezvoltarea consensului și la acțiunea de integrare, ajutând la stabilirea relațiilor și la coordonarea numeroaselor activități sociale, economice și politice);

c) de asigurare a continuității (prin promovarea culturilor dominante, cât și a celor minoritare, stimulând păstrarea identității lor în timp, contribuind la formarea și menținerea unei continuități a valorilor sociale și culturale ale popoarelor și ale grupurilor sociale ce le alcătuiesc);

d) de recreare (prin oferirea oportunităților de divertisment, capabile să reducă tensiunea și să faciliteze odihna și distracția);

e) de mobilizare (prin oferirea oportunităților de mobilizare a auditoriului în vederea atingerii diverselor obiective politice, religioase și sociale) [1, p. 34].

Prin urmare, mijloacele de informare în masă au un rol pe cât de divers, pe atât și de important în cadrul societății moderne, inclusiv în reflectarea activității antiteroriste a statului.

Totuși, datorită caracterului specific al mijloacelor de informare în masă, acestea pot fi folosite nu doar de către stat, sau în interesul statului, al promovării valorilor veritabile, dar și de către teroriști, în special pentru promovarea propriilor interese. Astfel, frecvent, subiecții activității teroriste tind spre a obține acces la mijloacele de informare în masă, încercând să le transforme, dacă nu în aliați, atunci cel puțin într-un mijloc prin intermediul căruia vor să obțină posibilitatea de a realiza cele planificate sau de a influența obținerea rezultatului scontat. În concordanță cu cele expuse, considerăm veridică concepția prin care se promovează ideea privind necesitatea limitării accesului adepților terorismului la mijloacele de informare în masă, deoarece în cazul în care aceștia vor fi lipsiți de posibilitatea de a-și promova ideologia sau de a influența/intimida un număr nedeterminat de oameni, atunci numărul actelor teroriste va scădea brusc, deoarece încă la etapa de planificare a infracțiunii teroriștii evaluează și reacția la aceste acțiuni din partea mijloacelor de informare în masă. Mai mult ca atât, deseori unele infracțiuni cu caracter terorist sunt comise în scopul de a obține acces la posibilitățile mijloacelor de informare în masă. Specialistul american F. Haker, luând cuvânt în Congresul S.U.A. a declarat: „Dacă ar fi exclusă publicitatea făcută terorismului în mijloacele de informare în masă, va deveni posibilă lichidarea a 75% din terorismul etnic și internațional” [5, p. 209].

În context, menționăm că în anul 2017, lunile aprilie-iunie, cu suportul Centrului Antiterorist al SIS RM, am efectuat un sondaj sociologic, în cadrul căruia au fost formulate trei întrebări referitoare la subiectul informării opiniei publice privind actele teroriste comise și rolul mijloacelor de informare în

masă în reflectarea actelor teroriste. Astfel, prima întrebare din acest bloc a fost formulată în următorul mod: „Este necesară informarea populației privind actele teroriste comise?”, fiind propuse trei variante de răspuns: 1. Da; 2. Nu; 3. Nu știu. În urma analizei răspunsurilor primite au fost obținute următoarele rezultate: 1. Da – 83,29%; 2. Nu – 7,48%; 3. Nu știu – 9,22%.

Cea de-a doua întrebare – „Considerați suficient nivelul de informare privind terorismul?”, de asemenea a avut trei variante de răspuns: 1. Da – 41,18%; 2. Nu – 42,75 %; 3. Nu știu – 16,07%.

A treia întrebare – „Cum apreciați rolul mass-media în reflectarea actelor teroriste?” a avut cinci variante de răspuns, fiind atestate următoarele rezultate: 1. Mijloacele de informare în masă tensionează situația – 34,55%; 2. Mijloacele de informare în masă prezintă informația precis și adecvat – 12,67%; 3. Este necesară prezentarea mai detaliată a informației – 27,68%; 4. Informația prezentată trebuie să fie mai succintă – 10,33%; 5. Nu mă pot pronunța – 14,77%.

După cum observăm, dacă majoritatea absolută a respondenților (83,29%) consideră necesară informarea populației despre actele teroriste, atunci referitor la nivelul de informare privind terorismul opiniile diferă. În același timp, majoritatea respondenților consideră că mijloacele de informare în masă tensionează situația (34,55%), o parte semnificativă susținând că este necesară prezentarea mai detaliată a informației (27,68%). 12,67% consideră că mijloacele de informare în masă prezintă informația precis și adecvat, 10,33% susțin că informația prezentată trebuie să fie mai succintă, iar 14,77 % - nu s-au putut pronunța în acest sens.

În mod tradițional, mediile de informare sunt considerate un canal unidirecțional de transmitere a informației de la surse instituționalizate spre audiențe colective, având caracteristici oscilante, cuprinzând un amplu spectru de atitudini și opțiuni, de la angajarea politică semnificativă până la indiferența manifestată, și implicând, prin urmare, dificultăți în „targetizarea” (țintirea) mesajelor și incertitudini în evaluarea impactului produs, pendulând și acesta între supoziția omnipotenței mass-media și supoziția efectelor minime rezultate în urma activității [1, p. 36-37].

Astfel, teroriștii, folosind aceste priorități ale mass-media conduc, la aceea că în condițiile contemporane pericolul săvârșirii omorurilor în masă de către ei în scopul primirii accesului la mijloacele de informare în masă se majorează. După cum menționa în anul 2001, în cadrul seminarului ruso-american consacrat problemelor terorismului, ambasadorul pe întrebările antiterorismului al Departamentului de Stat al S.U.A. – L. Bremer; încă în anii '60 - '70 ai secolului trecut teroriștii aveau un spectru limitat de motivare a activității sale, iar pentru aducerea la cunoștința publică a scopurilor urmărite tindeau să omoare un număr anumit de oameni, însă nu prea mare, deoarece aceasta putea provoca o reacție de repulsie în rândul populației și putea contrapune teroriștii societății.

În prezent însă scopurile, ideologia terorismului, precum și formele realizării intențiilor teroriste, au devenit mult mai diverse. Astfel, au apărut și continuă să apară organizații teroriste, baza ideologică a activității cărora o constituie extremismul religios, ideile apocaliptice, apărarea ecologiei, antiglobalizarea. În afară de aceasta, rămân în trecut obstacolele morale. Actualmente, prin propagarea propriilor idei în societate, teroriștii tind să cauzeze un prejudiciu maximal statului.

Din acest motiv, instituțiile competente ale statului (guvern, armată, poliție, structuri antiteroriste) trebuie să insiste în a obține susținere și încredere din partea mijloacelor de informare în masă pentru a asigura activitatea de blocare și discreditare a fenomenului terorist, precum și pentru limitarea impactului acestuia asupra societății. Realizarea practică a obiectivului respectiv poate avea loc doar în cazul în care teroriștii vor fi percepuți drept criminali, fiind exclusă elogierea acestora sau a ideologiei promovate de ei. Astfel, activitatea teroristă, exteriorizată prin comiterea unor infracțiuni cu caracter terorist, reprezintă, în primul rând, acte criminale, indiferent de calitatea în care încearcă să le prezinte teroriștii.

În context, este necesar a menționa faptul că propagarea terorismului nu întotdeauna se face la comandă. Jurnaliștii acordă atenție teroriștilor din diferite motive și anume: goana după materiale senzaționale; incapacitatea prevederii consecințelor negative a acțiunilor sale etc. [4, p. 46]. Totuși, considerăm că chiar și în acest caz evaluarea faptelor respective trebuie să aibă loc în conexiune cu consecințele ce au avut loc sau ar putea să se producă.

Specificul activității mijloacelor de informare în masă, constatată în urma examinării practicii jurnalisti-

ce, denotă că acestea, de cele mai multe ori, promovează acel set de valori care legitimează starea de lucruri existentă, chiar și atunci când operatorii mass-media consideră că adoptă o poziție neutră și obiectivă în expunerea informației. În cercurile jurnalistice există încrederea în faptul că activitatea jurnalistului ar putea fi imparțială, pornind doar de la condiția intenționalității autorului. Jurnaliștii, de fapt, sunt înclinați a crede că, chiar și atunci când se produce manipularea, aceasta are loc, cu precădere, în mod inconștient. Astfel, în 80% din cazuri manipularea este neintenționată. Realizatorul emisiunii nu-și propune să influențeze telespectatorii într-un anumit sens. El vrea doar să fie urmărit și astfel, apelează la mijloace de propagandă și manipulare pe care nu le conștientizează [1, p. 42].

Meditând asupra variantelor interpretării diferitor situații critice în mijloacele de informare în masă, unii autori menționează just că, în funcție de poziția și atitudinea jurnalistului față de cauză, activitatea sa poate servi sau la acutizarea conflictului și creșterea proporțiilor lui sau poate contribui la căutarea căilor de soluționare a acestuia.

Deci, informând societatea despre conflict, reprezentanții mijloacelor de informare în masă se pot conduce de unul din următoarele principii:

- Elucidarea evenimentelor trebuie să fie imparțială, obiectivă, cu prezentarea tuturor ororilor conflictului („poziția naturalistă”);
- Informația trebuie să fie dozată luând în considerare situația politică din țară (“poziția conjuncturistă”);
- Reprezentantul mijloacelor de informare în masă apare nu în calitate de observator, ci ca subiect cointeresat în soluționarea conflictului („poziția analitică”) [6, p. 409-419].

În acest context, se subliniază în deosebi importanța dominării în jurnalistică a profesionalismului, responsabilității și sincerității angajaților tuturor mijloacelor de informare în masă, tendința lor de a contribui la dezvoltarea societății și capacitatea de a obține rezultate pozitive [6, p. 409].

Relatarea obiectivă a evenimentelor legate de terorism și organizarea luptei contra acestuia, îndreptate spre atingerea rezultatului pozitiv, este capabilă să creeze un climat benefic pentru asigurarea succesului în această luptă. În calitate de exemplu în această privință poate servi organizarea conferințelor științifico-practice cu participarea teoreticienilor și practicienilor din organele abilitate în lupta cu terorismul, schimbul de experiență și cunoștințe, publicarea rezultatelor acestor conferințe etc.

Rezumând cele menționate, trebuie de subliniat că folosirea posibilităților mijloacelor de informare în masă în lupta contra terorismului este o sarcină pe cât de complicată, pe atât și de importantă. Soluționarea problemei respective doar prin măsuri administrative, ce limitează drepturile jurnaliștilor, astăzi este imposibilă.

Este inacceptabilă supraaprecierea potențialului mijloacelor de informare în masă în ceea ce privește apărarea populației de la implicarea în acțiunile ilegale violente. Importanța deosebită prezintă lucrul serios de demascare a esenței distrugătoare, antiomane, a scopurilor criminale urmărite de teroriști; de demonstrare a tragicilor urmări ale actelor teroriste, de efectuare a lucrului propagandist – informațional îndreptat spre prevenirea și reprimarea fermă a oricăror manifestări de terorism [4, p. 47].

Interacțiunea corect organizată dintre specialiștii implicați în combaterea terorismului din cadrul organelor securității de stat și de ocrotire a dreptului cu mijloacele de informare în masă, permite soluționarea cu succes a unui complex întreg de măsuri, îndreptate spre lupta cu terorismul și alte manifestări de terorism și anume:

- a) demascarea concepțiilor ideologice, legendelor de acoperire a teroriștilor, ipocriziei liderilor lor;
- b) restrângerea bazei sociale a susținerii teroriștilor și extremiștilor;
- c) crearea în societate a unui climat benefic pentru organizarea activității antiteroriste efective, pentru realizarea programelor și măsurilor antiteroriste;
- d) efectuarea lucrurilor de profilaxie a terorismului și extremismului;
- e) soluționarea problemelor delicate a activității speciale de investigații în vederea subminării autorității liderilor organizațiilor teroriste, inclusiv între membrii grupului, promovând neîncredere în organizațiile teroriste, dezbinând și destrămându-le, aducând dezinformarea la cunoștința teroriștilor și prin aceasta influențând comportamentul lor, atrăgându-i pe subiecții activității teroriste de partea statului etc. [2, p. 210-211].

În concluzie, menționăm că instituțiile statului au tot interesul ca mass-media să nu fie manipulate în promovarea cauzei sau a metodelor terorismului. Pe de altă parte, nici mass-media nu doresc proliferarea terorismului, deoarece le-ar fi afectată libertatea de exprimare. Astfel, comunicarea dintre mass-media și instituțiile statului (guvern, armată, poliție, servicii secrete etc.) este un element de baza în configurarea oricărei strategii de prevenire a terorismului [3].

Analizând prevederile legale actuale, constatăm că Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului nr. 120 din 21.09.2017 [7, art. 33-35] conține capitolul V, intitulat „Informarea opiniei publice asupra activității teroriste”, care constă din trei articole, în cadrul cărora se conțin dispoziții privind participarea mijloacelor de informare în masă la măsurile de prevenire a terorismului (art. 33); informarea opiniei publice cu privire la situația de criză teroristă (art. 34) și restricțiile impuse reprezentanților mass-mediei (art. 35). Considerăm că titlul capitolului menționat nu corespunde întru totul conținutului acestuia. Din acest motiv, susținem că ar fi mai reușită intitularea capitolului respectiv – „Rolul mijloacelor de informare în masă în prevenirea și combaterea terorismului”.

În ceea ce ține de participarea mijloacelor de informare în masă la măsurile de prevenire a terorismului, conform art. 33 din legea menționată, autoritățile care desfășoară activități de prevenire și combatere a terorismului încurajează participarea reprezentanților mijloacelor de informare în masă la efectuarea măsurilor de prevenire a activităților teroriste și a altor manifestări de extremism.

De asemenea, conducătorii mijloacelor de informare în masă sunt obligați să ia măsurile convenite pentru ca materialele pregătite în instituțiile conduse de ei să nu servească la justificarea activității teroriste sau a altor manifestări de extremism, să nu cheme, să nu provoace, nici să nu admită propagarea unor idei care ar conduce la confruntări de ordin interconfesional, interetnic sau rasial.

În cazul în care conducătorii mijloacelor de informare în masă sau angajații acestora nu respectă prevederea menționată vor fi pasibili de răspundere penală în conformitate cu art. 279² CP al RM [8], adică pentru instigarea în scop terorist sau justificarea publică a terorismului. Referindu-ne la sancțiunea normei incriminatoare respective, menționăm că aceasta prevede, în cazul persoanei fizice, pedeapsa cu amendă sau cu muncă neremunerată în folosul comunității, sau cu închisoare, cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. De asemenea, pentru comiterea faptei prejudiciabile respective pot fi supuse pedepsei și persoanele juridice. În privința acestora, în calitate de pedeapsă, poate fi aplicată amenda cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pentru perioada prevăzută de norma penală sau lichidarea persoanei juridice.

Sub aspectul informării opiniei publice cu privire la situația de criză teroristă, legea stipulează, în art. 34, că activitatea reprezentanților mijloacelor de informare în masă în zona de desfășurare a operației antiteroriste este dirijată de conducătorul Comandamentului Operațional Antiterorist. Considerăm mai reușită următoarea variantă a prevederii menționate: „Reprezentanții mijloacelor de informare în masă își pot desfășura activitatea în zona operației antiteroriste doar în coordonare cu conducătorul Comandamentului Operațional Antiterorist și în limitele indicate de către acesta”.

În timpul desfășurării operației antiteroriste, indiferent de locul de aflare a reprezentanților mijloacelor de informare în masă, informarea opiniei publice asupra situației de criză teroristă se face în modul și în măsura stabilită de conducătorul Comandamentului Operațional Antiterorist sau de reprezentantul acestuia responsabil pentru relațiile cu publicul [7; 9, p. 58-59].

În activitatea de informare a opiniei publice se asigură respectarea prevederilor legale cu privire la secretul de stat, precum și protecția adecvată a surselor secrete de informații. Suplimentar, considerăm că ar fi necesar a include și inadmisibilitatea dezvăluirii datelor privind forțele, mijloacele precum și metodele tactice de desfășurare a operațiunii antiteroriste. În contextul alineatului respectiv, considerăm că se subînțeleg atât forțele și mijloacele implicate în operația antiteroristă, cât și metodele tactice de desfășurare a acesteia, precum și locul dislocării forțelor speciale, numărul acestora, nemaivorbind de identitatea sau apartenența lor departamentală.

În contextul asigurării bunei desfășurări a operațiunii antiteroriste reprezentanților mass-media le sunt impuse un șir de restricții, expres prevăzute în cadrul art. 35 din Lege. Astfel, în conformitate cu prevederea legală menționată, se interzice:

a) realizarea din proprie inițiativă a interviurilor, în special pe parcursul desfășurării operațiilor antiteroriste, chestionarea teroriștilor, a persoanelor eliberate, fără acordul conducătorului Comandamentului Operațional Antiterorist;

b) acordarea de ajutor teroriștilor sau infractorilor în difuzarea de declarații, în propagarea unor idei sau opinii prin intermediul mijloacelor de informare în masă;

c) acordarea de sprijin în calitate de mediator, intermediar, interpus în cazul negocierilor cu teroriștii se permite doar în baza unei decizii motivate a conducătorului Comandamentului Operațional Antiterorist;

d) difuzarea de informații privind forțele și mijloacele implicate în operația antiteroristă, privind dislocarea și manevrarea acestora;

e) difuzarea, fără acordul Comandamentului Operațional Antiterorist, a unor date ce le-au devenit cunoscute cu privire la desfășurarea operației antiteroriste;

f) enunțarea către teroriști, ostatici sau angajați ai autorităților cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii terorismului a unor recomandări și sugestii, în special în procesul realizării operațiilor antiteroriste;

g) insultarea/intimidarea teroriștilor, pentru a evita cazurile de tensionare a situației [7].

Considerăm că prevederea de la lit. c) urmează a fi redactată având următorul conținut: c) acordarea de sprijin în calitate de mediator, intermediar, interpus etc. Negocierile sau oricare alte contacte cu teroriștii se permit doar în baza unei decizii motivate a conducătorului Comandamentului Operațional Antiterorist.

De asemenea, considerăm important a specifica că prin ”informarea opiniei publice” se subînțelege nu numai conlucrarea între grupul operativ și presă, dar și transmiterea datelor corespunzătoare reprezentanților administrației publice locale, organizațiilor obștești și comunităților teritoriale, care manifestă interes pentru stabilirea de contacte informaționale cu grupul operativ, precum și aducerea la cunoștința locuitorilor din zonele adiacente desfășurării operației antiteroriste și prevenirea acestora referitor la instituirea unui regim special în regiunea respectivă.

Concluzii

Mijloacele de informare în masă, odată cu dezvoltarea tehnologiilor și aplicarea acestora în domeniul comunicațiilor, au o importanță din ce în ce mai mare. Evenimentele din ultimul timp, anume, utilizarea posibilităților informaționale pentru manipularea opiniei publice, precum și propaganda manipulative ne conving în aceasta. Din acest motiv, sensibilitatea subiectului respectiv a depășit etapa haosului camuflat în libertatea presei, excluderea imixtiunii în activitatea mijloacelor de informare în masă. De remarcat că veritabila libertate și independență a presei poate fi asigurată doar în cazul existenței unei reglementări minuțioase a tuturor aspectelor ce țin de activitatea mijloacelor de informare în masă, inclusiv a drepturilor, libertăților și restricțiilor impuse acestora.

În concluzie, rolul mijloacelor de informare în masă, îndeosebi în ultimul timp, devine unul extrem de important, inclusiv în cadrul activității antiteroriste a statului.

Referințe:

1. Moraru V. Mass-media vs politica. – Chișinău: Centrul-editorial-Poligrafic al USM, 2001, p. 58.
2. Gladchi Gh., Sîli V. *Terorismul: studiu criminologic și juridico-penal*. Chișinău, 2004, p. 210-211.
3. <http://www.presamil.ro> (accesat 10.10.2003).
4. Петрищев В. Е. *Проблемы информационного противоборства* În: *Организованный терроризм и организованная преступность*, Под ред., Долговой А.И. Москва, Российская криминологическая ассоциация, 2002, с. 42.
5. Монахов В. Н. *Освещение борьбы с терроризмом в С.М.И.* În: *Проблемы борьбы с терроризмом*, М., 2000, с. 209.
6. Свенцицкая Н. П. *Конфликтологическая подготовка журналистов: теория и практика*. În: *Современная конфликтология в контексте культуры мира*, Москва, 2001, с. 409-419.
7. *Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului nr. 120 din 21.09.2017*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 364-370/614 din 20.10.2017*.

8. *Codul penal al Republicii Moldova. Legea nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74/195 din 14.04.2009.*
9. Pleșca R., Sili V. *Legea cu privire la combaterea terorismului nr. 539-XV din 12.10.2001. Comentariu (cu modificări și completări până la 21.01.2009).* Chișinău: Garomont-Studio SRL, 2009.

Date despre autor:

Vitalie SÎLI, doctor în drept, conferențiar universitar, FRISPA, Departamentul Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0002-1351-3417

E-mail: silivitalie@gmail.com

Prezentat la 30.09.2024